

Persian Language International Teaching Studies
Vol. 10, Issue 18, 2024; pp (1-28)
DOI: [10.22034/MAZ.2024.10342](https://doi.org/10.22034/MAZ.2024.10342)

مطالعات آموزش بین‌المللی زبان فارسی
دوره ۱۰، شماره ۱۸، بهار و تابستان ۱۴۰۳: صفحات (۱-۲۸)
نشریه علمی / مقاله پژوهشی

Review and Evaluation of the Third and Fourth Generations of Writing Skill Tests in the Islamic Language and Education Center (Al-Mustafa International University)

Syed Hossein Razavian¹

Department of General Linguistics, Faculty of Persian Literature and Foreign Languages, Semnan University, Semnan, Iran.

Hamed Tahmaseb²

Department of General Linguistics, Faculty of Persian Literature and Foreign Languages, Semnan University, Semnan, Iran.

Abstract

Scientific and research review of resources, educational programs, and tests of Persian language centers, including the Al-Mustafa International University, contributes to the further growth and expansion of the Persian language throughout the world. Writing skills are one of the most important language skills for students who are learning the language for academic purposes; accordingly, its assessment is also one of the fundamental pillars of the language education system with specific academic purposes, and a large part of the efficiency of educational centers depends on the use of valid assessment methods. The present study attempts to examine the third and fourth generations of writing skill tests in the Al-Mustafa International University using important principles and theories of assessment and writing skill tests with a descriptive-analytical method. The Al-Mustafa International University, with a history of about forty years in Persian language teaching, has five generations of educational texts. The third and fourth generations have daily multiple-choice tests, mid-term and final tests for each book, and a final essay. The structure and content of the tests were reviewed. The third and fourth generation tests are successful in assessing language knowledge such as vocabulary and grammar, but they do not address the communicative needs of the language learner. The writing stages are not observed in them and the lack of attention to the controlled writing stage is evident. The tests focus more on memory power and not much attention is paid to creativity, thinking, and problem-solving ability. The structure of the questions at different levels is the same, which has led to ignore the diversity of the tests and the important issue of grading the tests. The reliability of the third and fourth generation tests was measured by the Cronbach's alpha coefficient method with sixty test sheets. The average age of the language learners is 25 years old. The reliability coefficient in the daily multiple-choice test was 0.71, the mid-term test was 0.74, and the final test was 0.78. According to the results, the reliability of the tests is acceptable.

Keywords: Testing, Writing Skills Test, Persian Language Teaching, Islamic Language and Education Center (Al-Mustafa International University).

Receive Date: 01 February 2024 | Revise Date: 27 March 2024 | Accept Date: 29 April 2024

¹ Email: razavian@semnan.ac.ir

² Email: ht4065@chmail.ir, (Corresponding Author)

بررسی و ارزیابی آزمون نسل سوم و چهارم مهارت نوشتن در مرکز آموزش زبان و معارف اسلامی (جامعة المصطفی العالمیه)*

سید حسین رضویان^۱

گروه زبان‌شناسی همگانی، دانشکده ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران.

حامد طهماسبی^۲

گروه زبان‌شناسی همگانی، دانشکده ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران.

چکیده

بررسی علمی و پژوهشی منابع، برنامه‌های آموزشی و آزمون‌های مراکز زبان فارسی از جمله جامعةالمصطفی کمک به رشد و گسترش هرچه بیشتر زبان فارسی در سرتاسر جهان است. مهارت نوشتن یکی از مهم‌ترین مهارت‌های زبانی برای دانشجویانی است که با اهداف دانشگاهی به یادگیری زبان می‌پردازند؛ بر این اساس سنجش آن نیز از ارکان اساسی نظام آموزش زبان با اهداف ویژه دانشگاهی است و بخش عمده‌ای از کارآمدی مراکز آموزشی در گرو بهره‌گیری از شیوه‌های معتبر ارزیابی است. پژوهش حاضر می‌کوشد با استفاده از اصول و نظریه‌های مهم ارزیابی و آزمون‌های مهارت نوشتن با روش توصیفی-تحلیلی به بررسی نسل سوم و چهارم آزمون‌های مهارت نوشتاری در مرکز جامعةالمصطفی بپردازد. جامعةالمصطفی با سابقه حدود چهل ساله در آموزش زبان فارسی دارای پنج نسل متون آموزشی است. نسل سوم و چهارم دارای آزمون‌های تستی روزانه، آزمون نیمه و پایانی هر کتاب و نوشته پایانی است. ساختار و محتوای آزمون‌ها بررسی شد. آزمون‌های نسل سوم و چهارم در سنجش دانش زبانی مانند واژگان، صرف و نحو موفق است، اما ناظر به نیازهای ارتباطی زبان آموز نیست. مراحل نوشتن در آنها رعایت نشده و عدم توجه به مرحله نوشتن کنترل‌شده در آن مشهود است. آزمون‌ها بیشتر ناظر به قدرت حافظه می‌باشد و به خلاقیت، تفکر و توانایی حل مسئله توجه چندانی نشده است. ساختار سؤالات در سطوح مختلف یکی است و این مسئله موجب شده تنوع آزمون‌ها و مسئله مهم درجه‌بندی آزمون‌ها نادیده گرفته شود. پلایایی آزمون‌های نسل سوم و چهارم با روش ضریب آلفای کرونباخ با شصت بر گه امتحانی اندازه‌گیری شد. میانگین سنی زبان آموزان ۲۵ سال است. ضریب پایایی در آزمون تستی روزانه ۰/۷۱ و آزمون نیمه ۰/۷۴ و آزمون پایانی ۰/۷۸ به دست آمد. با توجه به نتایج حاصل پایایی آزمون‌ها قابل قبول است.

واژه‌های کلیدی: آزمون‌سازی، آزمون مهارت نوشتن، آموزش زبان فارسی، مرکز آموزش زبان و معارف اسلامی جامعةالمصطفی.

* تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۱۲ | تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۱/۰۸ | تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۲/۱۰

¹ Email: razavian@semnan.ac.ir

² Email: ht4065@chmail.ir

(نویسنده مسئول)

مقدمه

جامعه‌المصطفی‌العالمیه نهادهی با سابقه حدود ۴۰ سال در آموزش زبان فارسی است و زبان‌آموزان بسیاری از بیش از نود کشور در آن به یادگیری زبان فارسی می‌پردازند؛ همچنین زبان فارسی در آن گستره وسیعی دارد و این مرکز در بین سایر مراکز دارای بیشترین زبان‌آموز و فارغ‌التحصیل زبان فارسی است. بررسی مسائل و موضوعات این مرکز کمک بسیاری به رشد و گسترش زبان فارسی می‌کند. نوشتن به زبان دوم مهارت مهمی در تحصیل، تجارت و حتی در حیطه دلایل شخصی به شمار می‌رود. توانایی نوشتن کارآمد در دنیای امروز بسیار مورد توجه قرار گرفته است. مهارت نوشتن برای زبان‌آموزانی که با اهداف دانشگاهی مشغول آموزش زبان هستند اهمیتی دوچندان دارد و یادگیری آن در تحصیل ضرورتی انکارناپذیر است. آزمون نوشتار در بهبود مهارت نوشتن در آموزش زبان بسیار مؤثر است و بخش جدایی‌ناپذیر آموزش به شمار می‌رود. آزمون‌سازی زبان نه تنها بر اهداف آموزش زبان اثر می‌گذارد، بلکه دستیابی به اهداف تعیین‌شده را ارزیابی می‌کند و در بافت آموزش زبان، افزون بر اندازه‌گیری رفتارهای زبانی ابزارهای مفیدی هستند که برای ارزشیابی برنامه‌های آموزشی نیز به کار می‌روند.

با توجه به اینکه نگارنده سال‌ها سابقه تدریس زبان فارسی و آزمون‌سازی در این مرکز را داشته است، در این باره وجود مشکلات و چالش‌هایی مانند این موارد را برمی‌شمارد: ۱. عدم توجه کامل به استانداردها و اصول آزمون‌سازی نوشتن؛ ۲. نارسا بودن بعضی از آزمون‌های نوشتن در رساندن زبان‌آموزان به اهداف لازم؛ ۳. انجام نشدن کامل فرایند آزمون‌سازی در آزمون‌های نوشتن؛ ۴. نبود تنوع کافی در انواع آزمون‌های نوشتن؛ ۵. نبود تناسب بین آزمون‌های نوشتن با اهداف زبان‌آموزان از یادگیری زبان؛ ۶. نبود هماهنگی لازم بین آزمون‌های نوشتن و انواع نوشتن‌هایی که در فرایند زبان‌آموزی آموزش داده می‌شود و ۷. ناهماهنگی و ناهمسانی سطح زبان‌آموزان در نوشتن و سایر مهارت‌های زبانی.

این تحقیق قصد دارد به بررسی چگونگی استفاده از اصول و نظریه‌های آزمون‌سازی در ارزیابی مهارت نوشتن در نسل سوم و چهارم منابع آموزشی جامعه‌المصطفی‌پردازد و

بخشی از این چالش‌ها را با بررسی نقاط ضعف و قوت آنها به روش توصیفی و تحلیلی و همچنین با مطالعه و ارائه اصول آزمون‌سازی به روش کتابخانه‌ای برطرف کند.

پیشینه پژوهش

پژوهش‌هایی درباره آزمون‌های مهارت نوشتاری در سایر مراکز آموزش زبان انجام شده است که به ترتیب زمانی به صورت مختصر ارائه می‌شود.

اویسال^۱ (۲۰۱۰) در مقاله‌ای با عنوان «بررسی انتقادی آزمون نوشتن آیتلس» به برخی از مسائل همچون مقایسه‌پذیری موضوعات نوشتن و مرور توصیفی انتقادی از آزمون نوشتن آیتلس می‌پردازد. ممقانی (۱۳۹۰) در پژوهشی با عنوان «ارزیابی روایی و پایایی آزمون وزارت علوم و تحقیقات با هدف دستیابی به یک آزمون مهارت برای زبان فارسی» به ارزیابی پایایی و روایی آزمون زبان انگلیسی وزارت علوم و تحقیقات و فناوری (ام. اس. آرتی) پرداخته است. ولیی (۱۳۹۶) در پایان‌نامه خود با عنوان «طراحی چارچوب آزمون بسندگی مهارت نوشتاری و گفتاری برای غیرفارسی‌زبانان» به طراحی چارچوب و پرسش‌های مهارت نوشتن و صحبت کردن می‌پردازد. رودمعجنی (۱۳۹۸) در رساله خود با عنوان «طراحی و اعتبارسنجی آزمون بسندگی تکلیف محور در زبان فارسی»، افزون بر طراحی آزمون بسندگی در همه مهارت‌های زبانی، اعتبارسنجی آن را نیز بررسی کرده است. گل‌پور (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان «طراحی آزمون مهارت نوشتاری ویژه غیرفارسی‌زبان، راهکارها و تحلیل خطاها» تلاش کرده است راهکارهای ارزشیابی مهارت نوشتاری و کنش‌های نوشتاری مانند تقلیدی، فشرده، واکنشی و گسترده و انواع سؤالات آزمون نگارش همچون سؤال پایه، سؤال چارچوب‌دار و سؤال متن‌محور را بررسی کند. زندی (۱۳۹۸) در پژوهش خود با عنوان «طراحی و اعتباربخشی آزمون استاندارد زبان فارسی (بر پایه چهار مهارت زبانی)» به طراحی آزمون مهارت بسندگی زبان فارسی (بر پایه چهار مهارت زبانی) و بررسی پایایی و روایی و سودمندی آن پرداخته است. صحرایی و رضاپور (۱۳۹۸) در مقاله‌ای با عنوان «ارزیابی روایی و پایایی آزمون تعیین سطح زبان فارسی برای غیرفارسی‌زبانان بنیاد سعدی» به بررسی روایی و پایایی آزمون تعیین سطح زبان فارسی بنیاد سعدی می‌پردازد و آن را مطلوب توصیف می‌کند.

1. Uysal, H. H.

بیشتر پژوهش‌های انجام‌شده ناظر به تولید آزمون‌های استاندارد مهارت نوشتن و اعتبارسنجی آنها در برخی مراکز آموزشی مانند بنیاد سعدی و دانشگاه بین‌المللی قزوین است؛ درحالی‌که پژوهش حاضر درباره آزمون‌های نسل سوم و چهارم تولیدشده در مرکز جامعه‌المصطفی می‌آشد که پایایی و روایی آنها را براساس منابع آموزشی آن مرکز بررسی کرده است.

چارچوب نظری

۱. آزمودن و آزمون

آزمون^۱ ابزاری است که به وسیله آن آزمودن^۲ انجام می‌شود. آزمون و آزمودن زیرمقوله اندازه‌گیری و سنجش هستند؛ یعنی یکی از ابزارهای اندازه‌گیری^۳ و سنجش^۴ آزمون است که درنهایت از نتایج آزمون برای ارزشیابی^۵ و پی بردن به میزان پیشرفت و یادگیری یادگیرنده و نیز درک میزان مؤثر بودن برنامه‌های آموزشی استفاده می‌شود.

۲. ویژگی‌های یک آزمون موفق

سودمندی^۶ و کاربردی از نظر بچمن و پالمر^۷ (۱۹۹۶) مهم‌ترین مسئله در طراحی یک آزمون است که یک آزمون برای آن هدف تولید می‌شود. آنها اعتقاد دارند که برای سودمندی، آزمون زبان باید با یک هدف خاص و برای یک گروه معین و سنجش یک کاربرد خاص از زبان طراحی و ایجاد شود (کومب و همکاران، ۲۰۰۷: xxii).

پایایی به انسجام^۸ نمرات آزمون اشاره دارد و معنایش این است که اگر یک آزمون در زمان دیگر نیز برگزار شود باید نتایج مشابهی داشته باشد (همان: xxiii). به تعبیر فنی پایایی شاخصی برای برآورد میزان تولید نمرات منسجم و باثبات است (فرهادی و همکاران، ۲۰۰۷: ۱۴۰). روش‌های متداول سنجش پایایی به شرح زیر است:

-
1. test
 2. testing
 3. measurement
 4. assessment
 5. evaluation
 6. usefulness
 7. Bachman & Palmer
 8. consistency

روش آزمون - بازآزمون^۱: پایایی از راه برگزاری دوباره یک آزمون و محاسبه همبستگی^۲ بین دو نمره هر دو آزمون برگزار شده به دست می‌آید. در روش نسخه‌های همتا (فرم‌های موازی)^۳ انواع یا نسخه‌های همتای آزمون به آزمودنی‌های یکسانی داده می‌شود و ضریب همبستگی^۴ ناشی از نمره‌های دو نوع یا نسخه، شاخص پایایی آزمون به شمار می‌رود (جعفرپور، ۱۳۷۵: ۸۹). روش آزمون - بازآزمون با نسخه‌های برابر^۵ ترکیبی از دو روش بالا است؛ در این روش دو نسخه متفاوت از یک آزمون با یک فاصله زمانی بین آنها آزمون می‌شوند. روش دونیمه کردن^۶ بر این اصل استوار است که سؤالات یک آزمون متجانس^۷ هستند. سؤالات متجانس برای یک گروه از آزمون‌دهندگان به دو نیمه مساوی تقسیم می‌شود و ضریب همبستگی بین این دو، پایایی نمره آزمون را نشان می‌دهد و برای برآورد آن از فرمول اسپرمن — براون^۸ استفاده می‌شود (فرهادی و همکاران، ۲۰۰۷: ۱۳۷). ضریب آلفای کرونباخ^۹ معادله‌ای است که برای ارزیابی همسانی درونی و پایایی به کار می‌رود و معمولاً جایگزین روش دونیمه کردن می‌شود و نیز از فرمول زیر بهره می‌برد (براون، ۲۰۰۸).

$$r\alpha = \frac{j}{j-1} \left(1 - \frac{\sum \sigma_j^2}{\sigma^2} \right)$$

$r\alpha$ = ضریب پایایی کل آزمون

j = تعداد بخش‌های آزمون

σ^2 = واریانس نمران کل آزمون

σ_j^2 = واریانس نمرات هر بخش آزمون

روش آلفای کرونباخ در شرایطی که نمره‌های سؤالات نه تنها برای گزینه‌های دو ارزشی ۰ و ۱، بلکه برای گزینه‌های چند ارزشی نیز قابل استفاده است. اگر ضریب آلفا بیشتر از ۰/۷ باشد، آزمون از پایایی قابل قبولی برخوردار است. چنانچه روش ضریب آلفا و دو نیمه کردن را با هم مقایسه کنیم خواهیم دید که روش دو نیمه کردن آزمون، نوعی روش

-
1. test-retest method
 2. correlation
 3. parallel forms method
 4. correlation coefficient
 5. test-retest method with equivalent forms
 6. split-half method
 7. homogeneous
 8. spearman- Brown Prophecy Formula
 9. Cronbach alpha coefficient (a)

آلفاست؛ به عبارت دیگر ضریب آلفا معرف میانگین ضرایب پایایی حاصل از تمامی اجزای ممکن یک آزمون است، یعنی اگر همه ضرایب همبستگی حاصل از دو نیمه ممکن یک آزمون ۵۰ سؤالی محاسبه شوند، میانگین این ضرایب برابر با ضریب آلفای کروناخ خواهد بود؛ بنابراین تفاوت بین روش ضریب آلفا و روش دو نیمه کردن آزمون تفاوت دو واحد است. در روش دو نیمه کردن یک نیمه آزمون با نیمه دیگرش مقایسه می‌شود؛ درحالی که در روش ضریب آلفا هر سؤال آزمون با تک‌تک سؤال‌های دیگر مقایسه خواهد شد (مؤمنی و قیومی، ۱۳۹۸).

روایی^۱ پیچیده‌ترین معیار یک آزمون کارا و احتمالاً مهم‌ترین اصل است و براساس نتایج به‌دست‌آمده از نمرات ارزشیابی در قبال اهداف موردنظر در این ارزشیابی، مناسب معنادار و مفید در نظر گرفته می‌شوند (گرون لاند^۲، ۱۹۹۸: ۲۲۶)؛ به بیان دیگر هنگامی یک آزمون را روا گویند که بتواند آنچه را به طور دقیق بسنجد که قصد اندازه‌گیری آن دارد (آرتور هیوز، ۲۰۰۳: ۴۹). روایی محتوایی^۳ انطباق محتوای آزمون با محتوای مطالب درسی است که می‌بایستی آزموده شود و برای آنکه آزمونی به لحاظ محتوا روا باشد باید دو معیار عمده را مد نظر قرار دهد؛ نخست آنکه محتوای آزمون باید متناسب و منطبق با محتوای مطالب درسی باشد که آزموده می‌شود و دوم اینکه هدف از آزمون باید سنجش سطح متناسبی از آموخته‌های دانش‌آموزان باشد (همان: ۱۴۹). روایی ملاکی^۴ میزان تطابق نتایج یک آزمون با دیگر نتایجی است که توسط ارزیابی‌های مستقل از توانایی داوطلبان به دست می‌آید (آرتور هیوز، ۲۰۰۳: ۵۰). روایی سازه‌ای^۵ به این نکته توجه دارد که آزمون تهیه‌شده، تا چه اندازه ویژگی یا توانایی یا سازه خاصی را اندازه‌گیری می‌کند (همان: ۸۶).

۳. مهارت نوشتن

نوشتن فعالیتی عقلانی برای یافتن ایده‌ها و اندیشه‌ها، شیوه بیان و تنظیم آن ایده‌ها و اندیشه‌ها در قالب جمله و پاراگراف است؛ به گونه‌ای که برای همگان قابل فهم باشد (نونان،

1. validity
2. Gronlund
3. content validity
4. criterion-related validity
5. construct validity

۲۰۰۳: ۸۸). نوشتن رویکردی فرایندی^۱ است که زبان‌آموزان در هنگام نوشتن از راه یک فرایند چرخه‌ای، تکالیف نوشتاری را انجام می‌دهند. فعالیت‌های بارش فکری^۲، پیش‌نویس^۳، نوشتن^۴، بازخورد بازبینی^۵ و ویرایش^۶ در این فرایند وجود دارد که نشان می‌دهد یادگیری نوشتن چیزی بیش از ایجاد کردن یک محصول نهایی است، بلکه مجموعه‌ای از مهارت‌ها می‌باشد که به تولید محصول می‌انجامد. اگرچه مراحل فرایند نوشتن به صورت خطی بیان شده‌اند، اما در عمل می‌توانند به صورت چرخه‌ای اجرا و یا بازاجرا^۷ شوند (سوکولیک، ۲۰۰۳: ۹۶). نوشتن گونه‌های بسیار زیادی دارد که با توجه به اهداف زبان‌آموزی باید آموزش داده شود و نیز مورد سنجش و ارزیابی قرار گیرد. رایج‌ترین گونه‌های نوشتاری که یک نویسنده به زبان دوم ممکن است در چارچوب یک برنامه درسی و یا در خارج از آن به کار گیرد سه دسته است: ۱. دانشگاهی؛ ۲. مرتبط با شغل و ۳. شخصی.

۴. مراحل دستیابی به مهارت نوشتن و سنجش آن

نوشتار مهارتی پیچیده است و فراگیرندگان در مراحل پیشرفته بر آن چیرگی می‌یابند. پس از مراحل آمادگی برای نوشتار^۸ و نوشتار مقدماتی^۹، مرحله نوشتار آزاد^{۱۰} فرا می‌رسد. در مرحله آمادگی برای نوشتار، تقویت واژگان و الگوهای ساختاری پایه به دست می‌آید. در مرحله نوشتار مقدماتی، نویسنده ناگزیر به القای پیام در شرایط کنترل‌شده‌ای است و سرانجام به دست آوردن توانایی نوشتار آزاد هدف غایی است که فراگیر باید بتواند بدون هیچ‌گونه محدودیتی پیام خود را به مخاطب القا کند (جعفرپور، ۱۳۷۸: ۱۷۷). هر مرحله نیازمند فعالیت‌های ویژه خود خواهد بود؛ در مرحله اول فرض بر این است که آزمودنی‌ها با رسم‌الخط زبان آشنا هستند، ولی هنوز شخصاً آمادگی لازم را برای تولید زبان به صورت مستقل ندارند. زبان‌آموز در این مرحله در نوشتن واژگان مناسب در بافت، همنشینی‌ها و

1. process apprixach
 2. brainstorming
 3. drafting
 4. writing
 5. revising
 6. editing
 7. reperform
 8. Writing Readiness
 9. Beginning Writing
 10. Free Writing

اصطلاحات و ویژگی‌های دستوری درست تا سطح جمله مهارت دارد (بروان، ۲۰۱۰: ۲۸۶). جعفرپور (۱۳۷۵) به هشت مورد از شیوه‌های سنجش مهارت نوشتن در مرحله آمادگی می‌پردازد: رونویسی^۱، نقطه‌گذاری^۲، ترکیب جمله‌ها، خلاصه‌نویسی جمله‌ها، تکمیل کردن جمله‌ها، تغییر جمله‌ها، گسترش جمله‌ها، شناسایی تغییرهای نامطلوب^۳. در مرحله دوم زبان‌آموزان قادر به بیان آزادانه افکار خود به صورت نوشتاری نیستند، هنوز بر تمام پیچیدگی‌های نوشتن ماهرانه تسلط ندارند و اغلب ملزم به نوشتن یا اصلاح یک انشا تحت نظارت مربی هستند (کیانی، ۲۰۱۸: ۱۱۵). در سنجش این مرحله از نوشتار می‌توان از روش‌های جمله‌سازی با واژه‌ها و عبارت‌ها^۴، تبدیل یادداشت‌های پراکنده^۵ به بند^۶، تبدیل چند پرسش به بند، سازمان‌دهی^۷ یک بند، تکمیل یک بند، فعالیت‌های راهنمایی شده با تصاویر (توصیف تصویر و توصیف زنجیره‌ای تصاویر) و دگرگفت استفاده کرد (براون، ۲۰۱۰: ۲۹۵). آزمون نوشتار آزاد^۸ و یا انشانویسی^۹ برای آزمودنی‌های با بسندگی متوسط بالاتر و پیشرفته به کار می‌رود. انشانویسی دارای روایی ظاهری و از شیوه‌های پیشین برتر است (جعفرپور، ۱۳۷۵: ۱۷۸).

۵. عناصر اساسی در آزمون نوشتن

هایلند^{۱۰} (۲۰۰۳)؛ به نقل از کومب و همکاران، ۲۰۰۷: ۷۱) طراحی یک آزمون نوشتن خوب را شامل چهار عنصر می‌داند: ۱. دستور عمل^{۱۱}؛ ۲. محرک^{۱۲} یا سؤال؛ ۳. پاسخ مورد انتظار^{۱۳} و ۴. ارزشیابی پس تکلیف^{۱۴}. محرک شامل سه نوع سؤال پایه، چارچوب‌دار و متن‌محور است. سؤال پایه کل تکلیف را با کلماتی ساده و به‌طور مستقیم بیان می‌کند، سؤال چارچوب‌دار

-
1. Copying
 2. Punctuating
 3. Recognizing Errors
 4. Building from Words
 5. Building from Notes
 6. Paragraph
 7. Organizing
 8. Composition Writing
 - 9.. Essay Writing
 10. Hyland
 11. rubric
 12. prompt
 13. expected response
 14. post-task evaluation

موقعیتی را برای آزمون‌دهنده توضیح می‌دهد که به عنوان چارچوبی برای انجام تکلیف است و سؤال‌های متن‌محور نیز متن مشخصی را در اختیار آزمون‌دهنده قرار می‌دهد که باید به آن متن پاسخ دهد و یا در نوشته خود از آن استفاده کند. سؤال‌های پایه و چارچوب‌دار در سنجش مهارت نوشتن بیشتر به کار می‌رود (کرول و رید^۱، ۱۹۹۴؛ به نقل از همان). سؤال‌هایی که برای سنجش مهارت نوشتن استفاده می‌شوند باید نوع نوشتن مطلوب را تولید کنند، آزمون‌دهندگان را وادار به تفکر و حل مسئله کنند؛ قابل دسترسی، جالب و چالش‌برانگیز باشند، مستلزم داشتن دانش پیشین تخصصی نباشد و دربرگیرنده موضوعات معنادار مرتبط و مشوق محرک باشد (دیویدسون و لوید^۲، ۲۰۰۵؛ به نقل از کومب و همکاران، ۲۰۰۷: ۷۴).

۶. شیوه ارزشیابی مهارت نوشتن

سنجش مستقیم و غیرمستقیم^۳ دو رویکرد در سنجش مهارت نوشتن هستند؛ سنجش غیرمستقیم برای تعیین میزان دانش زبان‌آموز در زیرمهارت‌های نوشتن مانند دستور زبان و ساختار جمله در سطح جمله به کار می‌رود، با ارتباط^۴ سروکار ندارد و بیشتر به دقت زبانی می‌پردازد. در سنجش مستقیم توانایی متقاضی در برقراری ارتباط از راه نوشتن و بر مبنای تولید متون نوشتاری واقعی ارزیابی می‌شود (کومب و همکاران، ۲۰۰۷: ۷۱).

برای ارزیابی نوشته نیز دو شیوه مرسوم است؛ الف) ارزشیابی کلی‌نگر^۵: روشی است که در آن از کلمات «عالی»، «خوب»، «نسبتاً خوب»، «غیر رضایت‌بخش» استفاده می‌شود (سوکولیک، ۲۰۰۳: ۹۴) و بر برداشت کلی مصحح از نوشته به عنوان یک کل مبتنی است. ب) ارزشیابی تحلیلی^۶: روشی است که نمره‌دهی در آن بر مبنای ویژگی‌هایی مانند محتوا، سازماندهی، انسجام^۷، گونه کاربردی / سیاق^۸، دایره لغات، دستور زبان و سجاوندی است و هر ویژگی نمره خاصی دارد (ویگل، ۲۰۰۳: ۱۳۱).

1. Reid
2. Davidson & Lloyd
3. direct and indirect assessment
4. communication
5. holistic rubric
6. cohesion
7. analytic scoring
8. register

تجزیه و تحلیل داده‌ها

۱. تاریخچه آزمون‌های مهارت نوشتن در مرکز آموزش زبان و معارف اسلامی المهدی
روش‌های آموزش زبان فارسی و آزمون‌های آن در این مرکز دارای سیر تحولی بوده، و
تاکنون پنج نسل را دربردارد:

نسل اول: «زبان انقلاب» شامل نُه کتاب (۱۳۶۴-۱۳۷۴)؛

نسل دوم: «زبان انقلاب» شامل هفت کتاب (۱۳۷۴-۱۳۸۵)؛

نسل سوم: «آموزش فارسی به فارسی» شامل هشت کتاب (۱۳۸۵-۱۳۸۹)؛

نسل چهارم: «آموزش فارسی به فارسی» شامل هفت کتاب درسی و شش کتاب کار
(۱۳۸۹-۱۳۹۹)؛

نسل پنجم: مجموعه کتاب‌های «پارسا» شامل سیزده کتاب (۱۳۹۹ تاکنون).

با بررسی نسل‌های مختلف می‌توان به این نتیجه رسید که روش و رویکرد کتاب‌های
آموزشی نسل اول با دوم و نیز نسل سوم با چهارم اختلاف چندانی ندارد و تنها تفاوت آنها به
اضافه یا حذف شدن کتاب‌هایی با همان روش و رویکرد است؛ بدین سبب اطلاق نسل به
کتاب‌های اول و دوم و نیز سوم و چهارم دارای تسامح است.

نسل‌های سوم و چهارم آزمون‌های واحدی دارند و این پژوهش به بررسی آن اختصاص
دارد؛ در نسل سوم و چهارم محتوای اختصاصی برای آموزش مهارت نوشتن وجود نداشته
است و با آموزش‌های دستور و واژگان و ارائه الگو، زبان‌آموزان جمله‌سازی را تمرین می
کردند. زبان‌آموزان در کلاس‌های اختصاصی نوشتن درباره موضوعاتی انشا می‌نوشتند که در
کتاب‌ها آموزش داده شده است و اساتید انشاها را اصلاح می‌کردند. در کنار کتاب‌های
اصلی آموزشی، کتاب‌های کار طراحی شده که با جمله‌سازی و سایر تمرین‌های مختلف به
تثبیت محتوای آموزشی، واژگان، گرامر، املا پرداخته است. آزمون‌های نسل سوم و چهارم
شامل یک آزمون تستی به صورت روزانه، یک آزمون کتبی در نیمه کتاب، یک آزمون
کتبی در پایان کتاب، یک انشا، یک املا و امتحان شفاهی در پایان کتاب بود.

۲. آزمون‌های نسل سوم و چهارم

در آغاز به صورت روزانه و پیش از شروع کلاس از هر زبان‌آموز با توجه به درس‌های خوانده شده آزمون تستی برگزار می‌شود. این آزمون شامل ده سؤال تستی است که زبان‌آموزها باید در مدت ده دقیقه به آن پاسخ می‌دهند. این آزمون به سنجش واژگان و لغات، گرامر، و املاي درست کلمات می‌پردازد و در ادامه با توجه به هزینه‌های بسیار زیاد برگزاری آزمون و سودمند نبودن آن حذف شد. افزون بر آزمون‌های روزانه در نیمه و پایان کتاب، آزمون کتبی و در انتهای هر کتاب آزمون شفاهی برگزار می‌شود که نمونه‌های آنها در قسمت پیوست آمده است.

قلب آزمون‌های نیمه و پایانی یکسان است. هر آزمون یازده سؤال دارد که به سنجش واژگان، لغات و دستور می‌پردازد؛ افزون بر آنها، سؤالات دانشی از محتوا و متون خوانده شده در کتاب‌های درسی می‌باشد که زبان‌آموز با تکیه بر حافظه و دانش خود به آنها پاسخ می‌دهد. تفاوت اصلی در آزمون نیمه و پایانی بارم‌بندی نمرات است. آزمون نیمه یک امتحان صد نمره‌ای است که ۹۸ نمره آن به پاسخ سؤالات و ۲ نمره به خط زبان‌آموز اختصاص دارد، اما آزمون پایانی میانگین چهار امتحان است. امتحان اول کتبی و شامل ۹۸ نمره به اضافه دو نمره خط است. امتحان دوم سنجش املا و درست‌نویسی کلمات است که ۴۰ نمره دارد، امتحان سوم انشا است که زبان‌آموزان درباره موضوعات کتاب انشائی می‌نویسند و ۴۰ نمره دارد، امتحان چهارم نیز مربوط به مهارت گفتن است که به صورت شفاهی برگزار می‌شود و ۲۰ نمره دارد. میانگین مجموع نمرات امتحان گفتگو، املا و انشا که صد نمره است همراه با صد نمره امتحان کتبی، نمره پایانی زبان‌آموز را نشان می‌دهد.

برخی موضوعات انشا در کتاب اول مدرسه، کلاس، استاد، فصل‌ها، رنگ‌ها و وسایل نقلیه می‌باشد. در کتاب دوم غذاها، میوه‌ها، کشور ایران، کشور زبان‌آموز، کارهای روزانه و در کتاب سوم مسافرت، بیمارستان، هتل، مهمانی، گردش و تفریح، خرید از بازار، ورزش، مدرسه المهدی است. در کتاب چهارم نیز قرآن، وظیفه عالم، نماز، اخلاق، نیکی به پدر و مادر، امام حسین، مال حرام، انقلاب اسلامی، غرور و تواضع، تقوا، توصیف شهر یا کشور و

در کتاب پنجم مقام شهید، قدرت خدا، نهج البلاغه، توبه، رنج و گنج، صبر و پایداری، یک قصه قرآنی، حق استاد، اصحاب پیامبر و نیز موضوعات کتاب ششم امام خمینی، زنده بودن شهید، توضیح یک ضرب المثل، نامه‌ای به رسول خدا، عاقبت اندیشی و تاثیر انقلاب ایران بر کشور خود است.

۳. نوشته پایانی

در پایان کتاب ششم زبان آموز، افزون بر شرکت در آزمون پایانی موظف است یک نوشته پایانی بنویسد. زبان آموز می‌بایست با توجه به علاقه خود از موضوعات مصوب گروه علمی، موضوعی را برگزیند، و با تأیید گروه علمی و کمک استاد راهنما درباره آن پژوهش کند و خلاصه آن را به رشته تحریر درآورد. در پایان استاد راهنما نوشته را ارزیابی می‌کند و زبان آموز آن را در جلسه دفاعیه ارائه می‌داد و از سوی استاد داور ارزشیابی می‌شد. زبان آموز می‌بایست در مدت یک ماه با خود کار و خطی زیبا و بدون قلم خوردگی نوشته پایانی را بنویسد.

پژوهش پایانی در هشت مرحله طراحی شده بود؛ مرحله اول، مربوط به متن پژوهش؛ این مرحله که مجموعاً در هفت صفحه نوشته می‌شود شامل سه قسمت نوشتن خلاصه تحقیق پایانی در یک صفحه، متن تحقیق پایانی در هفت صفحه، نتیجه‌گیری در یک صفحه است؛ مرحله دوم، مربوط به تکمیل چهار جدول است: ۱. توضیح واژه‌ها و اصطلاحات پیچیده متن؛ ۲. مخالف نویسی برای پنج کلمه و جمله‌سازی با آنها؛ ۳. ترکیب وصفی و اضافی و ۴. مرکب نویسی برای پنج واژه؛ مرحله سوم به توضیح سه ضرب المثل کاربردی در کشور زبان آموز و ترجمه آن به زبان فارسی اختصاص دارد؛ مرحله چهارم، در این مرحله زبان آموز یک خاطره شیرین و یک خاطره تلخ می‌نویسد؛ مرحله پنجم مربوط به نامه‌نگاری است و زبان آموز باید نامه‌ای یک صفحه‌ای با رعایت اصول نامه‌نگاری بنویسد، مخاطب نامه می‌تواند خدای متعال، امام زمان، پدر و مادر، دوست یا استاد، مدیر مدرسه و... باشد؛ مرحله ششم، در این مرحله زبان آموز زندگینامه خود را در دو صفحه یادداشت می‌کند؛ مرحله هفتم مربوط به آداب و رسوم کشور زبان آموز است که در دو صفحه نوشته می‌شود و در مرحله هشتم زبان آموز پیشنهادها و انتقادهای خود را درباره هر یک از بخش‌های مدرسه (مانند آموزش، پژوهش، خادمان، مدیریت، کارمندان، اساتید، امکانات، محیط مدرسه و...) می‌نویسد.

نوشته پایانی یک‌بار به وسیله استاد راهنما و یک‌بار در جلسه دفاع از سوی استاد داور ارزیابی می‌شود که ملاک‌های ارزیابی آنها در جدول زیر آمده است.

نمره	ملاک‌های ارزیابی نوشته پایانی از سوی استاد راهنما
۵	مراجعه به استاد راهنما
۲۵	تطبیق محتوا با موضوع نوشته پایانی
۵	زیبائویی
۳۰	دستور زبان
۲۵	خاطرات، ضرب‌المثل، نامه، زندگینامه و آداب و رسوم
۵	ذکر منابع و آدرس نویسی
۵	انتقادات و پیشنهادها
۱۰۰	جمع نمرات

نمره	ملاک‌های ارزیابی از سوی استاد داور در جلسه دفاع
۱۵	گفتگو خارج از موضوع نوشته پایانی
۱۵	گفتگو مرتبط با موضوع نوشته پایانی
۴۰	سخنرانی در زمینه موضوع نوشته پایانی
۱۰	روخوانی و روانخوانی
۵	خلاقیت و نوآوری
۵	حضور به موقع در جلسه دفاع
۱۰	تسلط در دفاع از نوشته پایانی
۱۰۰	جمع نمرات

۴. بررسی آزمون‌های تستی روزانه

از ده سؤال موجود، پنج سؤال مربوط به واحد شمارش، سه سؤال مربوط به اعداد و تبدیل ریال به تومان، یک سؤال مربوط به دستور و انتخاب فعل مناسب و یک سؤال مربوط به املا است که دربردارنده غلط‌آموزی است. سؤالات تستی موجود، صرفاً ناظر به دانش زبانی است و مهارت‌های زبانی را مورد ارزیابی قرار نمی‌دهد و تنها به تثبیت محتوای درس‌های آموخته شده کمک می‌کند. زمان آزمون‌های تستی ده دقیقه است که با توجه به اینکه اطلاعات درس

روز قبل را می‌سنجد زمان خوبی است. برگزاری آزمون برای هر درس، آن هم به صورت روزانه صرفه اقتصادی ندارد و سیستم آموزش مدرسه به شدت مشغول برگزاری آزمون برای هر کلاس خواهد شد؛ افزون بر آن قبولی یا مردودی زبان آموز در آزمون نشان‌دهنده اطلاعات دقیقی از سطح زبان آموز نیست، زیرا هر درس اطلاعات آموزشی کمی دارد و با مردودی زبان آموز نمی‌توان او را به سطوح پایین‌تر برگرداند.

۵. بررسی آزمون‌های نیمه و پایانی

هریک از آزمون‌های نیمه و پایانی یازده سؤال دارد و مدت زمان پاسخگویی به آن صد دقیقه است که زمان مطلوبی است. هیچ کدام از این آزمون‌ها مهارت‌های زبانی را به صورت مستقل نمی‌سنجند و نمی‌توان آنها را آزمون مهارتی نامید. مطلوب این است که هر کدام از مهارت‌ها سنجش مستقل داشته باشند؛ زیرا اختلاف سطح مهارت‌ها در یک زبان آموز می‌تواند بسیار متفاوت باشد و در این صورت ارزیابی مهارت‌ها دقیق نخواهد بود. از یازده سؤال موجود پنج سؤال می‌تواند ناظر به سنجش مهارت نوشتن باشد که ۶۰ نمره به آن اختصاص یافته است. سایر سؤالات مربوط به سنجش دانش واژگانی و دستوری است. همان‌طور که پیش‌تر توضیح داده شد، مهارت نوشتن شامل سه مرحله آمادگی برای نوشتن، نوشتن کنترل شده و نوشتن آزاد است از یازده سؤال موجود در دو آزمون، چهار سؤال از نوع آزمون‌های مرحله دوم است. در این آزمون‌ها از روش‌های جمله‌سازی، تغییر جملات و تکمیل جملات به کار رفته است. هیچ‌یک از سؤالات، ناظر به مرحله دوم و مهم نوشتن نیست و تنوع روش‌های آزمون مهارت نوشتن بسیار اندک است.

سؤال اول آزمون جاگذاری واژگان در عبارت‌ها و جملات مختلف و بی‌ربط با یکدیگر است؛ به نظر می‌رسد جاگذاری واژگان در یک بند منسجم نمره ارزشیابی بیشتری داشته باشد. سؤال دوم جمله‌سازی با واژگان و برخی عبارت‌ها می‌باشد که بیست نمره آزمون را به خود اختصاص داده است. با توجه به اینکه آزمون مربوط به سطح پیشرفته است، تعداد جمله‌سازی‌ها با واژگان کاهش می‌یابد و از سایر تکالیف دیگر مانند جمله‌سازی با عبارت‌ها، تبدیل یادداشت پراکنده به متن، گسترش جمله تکمیل یک بند و... استفاده می‌شود؛ زیرا اولاً واژه‌ها برای

جمله‌سازی از واژگان جدید درس انتخاب می‌شود و زبان‌آموز با حفظ جملات و نوشتن جملات ساده به سادگی می‌تواند نمره بالایی را به دست آورد و سطح واقعی مهارت نوشتار مشخص نمی‌شود؛ ثانیاً جمله‌سازی با یک واژه در مقایسه با سایر آزمون‌های یادشده خلایق کمتری می‌خواهد و نمی‌تواند توانایی تولید متن منسجم و یکپارچه زبان‌آموز را نشان دهد. سؤال سوم مربوط به دانش واژگانی است. سؤال چهارم اختصاص به توضیح واژگانی دارد که در جمله‌ای به کار رفته است. به نظر توضیح ده واژه در جملات موجب خستگی زبان‌آموز در آزمون می‌شود؛ افزون بر آن، این واژه‌ها جزء واژگانی است که در کتاب آموزشی با عبارت‌هایی توضیح داده شده است. با توجه به تجربه نگارنده، بیشتر زبان‌آموزان واژه‌ها و عبارت‌های توضیحی را حفظ و آن را در امتحان یادداشت می‌کنند. این امر در صورتی است که توضیح بسیاری از این واژگان و آوردن عبارت مناسب برای آن از سوی فارسی‌زبانان نیز مشکل است. اگر از سایر آزمون‌هایی استفاده شود که مهارت نوشتن را همراه با خلایق می‌سنجند، آزمون سودمندتری به دست خواهد آمد. سؤال پنجم مربوط به محتوا و دانشی است که زبان‌آموز در کتاب آموزشی با آنها آشنا شده است. این سؤالات برای سنجش مهارت زبانی کاربرد کمی دارد و بیشتر برای سنجش حافظه زبان‌آموز است. با گنجاندن سایر سؤالات استاندارد می‌توان هم تنوع سؤالات را افزایش داد و هم سنجش واقعی قدرت زبانی داوطلبان را به دست آورد. سؤال ششم مربوط به نوشتن درست جملات غلط است. ممکن است این نوع سؤالات شامل غلط‌آموزی شود. سؤال هفتم تغییر جملات با توجه به واژگان داخل پرانتز است. تغییر جملات بیشتر ناظر به تغییر افعال است؛ گرچه شامل تغییر برخی قیود نیز می‌باشد. به نظر می‌رسد این نوع سؤال برای سطوح مقدماتی و متوسطه مناسب باشد و برای سطوح پیشرفته باید از سایر آزمون‌های دیگر مانند دگرگفت و توصیف زنجیره‌ای تصاویر و... به کار برد که متناسب با سطح است. تمامی اقسام فعل‌ها با توجه به زمان در کتاب سوم آموزش داده می‌شود. تغییر جملات با توجه به تغییر افعال سؤال مناسبی برای کتاب سوم است. این سؤال در آزمون‌های کتاب سوم تا ششم آمده است و ۱۲ نمره دارد. مطلوب آن است که در کتاب چهارم تعداد تغییر جملات با توجه به افعال کمتر شود و در کتاب پنجم و ششم که زبان‌آموز در سطح بسیار

بالاتری قرار دارد از سایر آزمون‌ها استفاده شود. سؤال هشتم مربوط به تبدیل بیت به نثر می‌باشد. در کتاب آموزشی شعرهای مختلفی آموزش داده شده است. به نظر می‌رسد آموزش شعر و آزمون آن در سطح کتاب ششم آموزشی نباشد و برای سطح ماهر کاربرد بیشتری داشته باشد. افزون بر آن، بنابر تجربه نگارنده زبان‌آموزان زیادی آنها را حفظ کرده، عیناً در آزمون یادداشت می‌کنند؛ بدین جهت قدرت خلاقیت آنها مورد ارزیابی قرار نمی‌گیرد. سؤال نهم مربوط به تکمیل متن با حروف مناسب است. بسیاری از زبان‌آموزان در به کارگیری حروف مناسب خطاهای زیادی دارند و این سؤال کمک می‌کند تا میزان توانایی آنان مشخص شود. از ویژگی‌های مثبت این سؤال آنکه از یک متن منسجم در آن استفاده شده است. سؤال دهم و یازدهم دانش دستوری زبان‌آموز را می‌سنجد.

نمره پایانی در امتحان پایانی حاصل میانگین دو نمره برگه امتحانی (۱۰۰ نمره) و حاصل جمع امتحان‌های گفتگو (۲۰ نمره)، انشا (۴۰ نمره) و املا (۴۰ نمره) است. این شیوه نمره‌دهی میزان تسلط و توانایی زبان‌آموز در مهارت‌های زبانی را نشان نمی‌دهد. با توجه به اختلاف سطوح مهارت‌های زبانی در زبان‌آموز بهتر است هر مهارت به طور جداگانه با آیت‌های علمی نمره‌گذاری شود تا نمره نهایی میزان توانایی زبان‌آموز در هر مهارت را به خوبی نشان دهد. ممکن است زبان‌آموزی در امتحان انشا نمره ۱۵ را به دست آورد، اما با مهارت بالای خود در املا و گفتگو نمره قبولی کلی را کسب کند؛ پس روایی آزمون مهارت نوشتن به طور کلی مخدوش می‌شود. نوشتن یکی از مهارت‌های مهم و لازم برای زبان‌آموزان جامعةالمصطفی است، زیرا آنان با اهداف دانشگاهی زبان فارسی را فرا می‌گیرند و مهارت نوشتن در زبان‌آموزی با اهداف علمی باید به صورت مستقیم سنجیده شود؛ افزون بر آن، ملاک علمی برای اختصاص ۴۰ نمره به املا و ۲۰ نمره به گفتگو وجود ندارد که یک مهارت مهم و اساسی است.

یکی از موضوعات مهم در مهارت نوشتن شیوه ارزشیابی نوشته‌ها و انشاهای زبان‌آموزان است که می‌تواند به صورت تحلیلی یا کلی نگر باشد. متأسفانه شیوه مشخصی برای تصحیح انشاها مشخص نشده است و ملاک جامع و کاملی برای آن در مرکز جامعةالمصطفی وجود ندارد. تصحیح انشا از سوی اساتید با تجربه‌های شخصی خود اتفاق می‌افتد. در این زمینه

می‌توان از الگوهای موجود (بخشی از آنها در فصل سوم اشاره شد) استفاده کرد تا روایی آزمون مورد خدشه قرار نگیرد.

تمامی موضوعات انشا که در آزمون پایانی در اختیار زبان‌آموزان قرار می‌گیرد از موضوعات درسی کتاب‌ها می‌باشد. بنابر تجربه نگارنده زبان‌آموزان با دسترسی به موضوعات انشا جملاتی را به صورت کلیشه‌ای حفظ کرده، آن را در امتحان یادداشت می‌کنند و همه موضوعات جنبه توضیح و ارائه صرف اطلاعات دارد. جهت رفع این مشکل، لازم است که در سطوح بالاتر از سؤالات پایه و چارچوب‌دار و متن‌محور استفاده و در طراحی آن به نکته مهم تفکر و حل مسئله از سوی زبان‌آموز و سایر نکات اشاره شده در فصل سوم توجه شود. ساختار سؤالات از کتاب سوم تا کتاب ششم در سؤالات نیمه و پایانی یکسان است که موجب شده مسئله مهم و اساسی درجه‌بندی تکالیف و آزمون‌ها نادیده گرفته شود. برخی آزمون‌های مهارت نوشتاری برای سطوح پایین و برخی برای سطوح بالا مناسب هستند و نمی‌توان ساختار و سؤالات همه آزمون‌ها از سطوح ابتدائی تا انتهائی یکسان باشد.

۶. بررسی نوشته پایانی

با توجه به یادگیری زبان فارسی با اهداف دانشگاهی در جامعه‌المصطفی نوشته پایانی زبان‌آموز را به آن هدف نزدیک‌تر می‌کند، اما در طراحی آن باید به مسائل علمی آزمون‌سازی و مهارت نوشتن توجه کرد. نوشته پایانی یک تحقیق هشت صفحه‌ای، دو جدول در مورد واژگان و دو جدول در مورد مسائل دستوری، توضیح سه ضرب‌المثل، خاطره تلخ و شیرین، نامه‌نگاری، زندگی‌نامه زبان‌آموز، آداب و رسوم کشور و پیشنهادها و انتقادات را دربردارد. ترکیب این هشت محور در کنار یکدیگر سلیقه‌ای و برقراری ارتباط بین آنها مشکل است؛ افزون بر آن جذابیت کمتری دارد و سبب خستگی زبان‌آموز می‌شود. موضوعات نوشته پایانی بسیار کلی می‌باشد و هیچ مسئله‌ای در آنها قید نشده است، مانند امام حسین (ع)، پیامبر اکرم (ص) و... با توجه به اینکه زبان‌آموز پس از اتمام دوره آموزش فارسی نوشته پایانی را می‌نویسد و در بالاترین سطح ممکن قرار دارد، بهتر آنکه مسئله‌ای در تحقیق مشخص شود و زبان‌آموز پس از بررسی، تفکر و حل مسئله درباره آن بنویسد؛ همچنین

می‌توان از موضوعات مهمی استفاده کرد که زبان‌آموز با کسب اطلاعات درباره آن بتواند تصمیمات مهمی درباره آینده تحصیلی و شغلی خود بگیرد، مانند معرفی رشته‌های تحصیلی، نیازهای علمی در کشور زبان‌آموزان و... اگر بتوان برخی از قسمت‌های نوشته پایانی را حذف و آن را مسئله‌محور کرد، نتایج بهتری به دست خواهد آمد؛ افزون بر آن انتخاب موضوع تکراری که قبلاً انجام شده، توسط زبان‌آموز بلامانع است. با توجه به ارتباط زبان‌آموزان با یکدیگر بسیاری از نوشته‌ها تکراری شده و خلاقیت و ابتکار زبان‌آموز نادیده گرفته می‌شود.

نامه‌نگاری و اصول آن در طول مدت تحصیل به زبان‌آموز آموزش داده نشده است و طبعاً نمی‌توان آن را ارزیابی کرد. به نظر می‌رسد با توجه به سطح بالای زبان‌آموز در زمان اجرای نوشته پایانی، جدول‌ها کارایی لازم را نداشته باشند. زبان‌آموزان در قسمت پیشنهادها و انتقادهای نکات قابل توجهی مطرح کرده‌اند که می‌توان از آنها در مدیریت و برنامه‌ریزی استفاده کرد، اما این موضوع به مسئله نوشته پایانی مربوط نیست؛ همچنین می‌توان پرسش‌نامه‌ای طراحی کرد که نظرات زبان‌آموزان درباره سیستم آموزشی، اساتید، کارمندان و مدیر در آن درج شود.

ملاک‌های ارزیابی استاد راهنما و داور براساس الگوهای موجود نیست و بسیار کلی است که می‌توان موارد زیر را در آن اصلاح کرد:

- نمرات چهار قسمت خاطرات، ضرب‌المثل، زندگی‌نامه و آداب و رسوم در ملاک‌های استاد راهنما بسیار کلی است و هر قسمت باید با ملاک‌های یادشده در فصل سوم ارزیابی کرد.
- نیازی به درج نمره و مراجعه به استاد راهنما نیست و بهتر است که نمره آن در سایر بخش‌ها لحاظ شود؛ زیرا با تأیید استاد راهنما جلسات دفاع شکل می‌گیرد.
- در ملاک‌های استاد راهنما، تطبیق محتوا با موضوع پایانی ۲۵ نمره دارد؛ درحالی که ملاک‌های دیگری مانند انسجام، سازمان‌دهی، دایره لغات و املا و... در نمره‌دهی نادیده گرفته شده است.
- در ملاک‌های استاد داور، سنجه گفتگوی خارج از موضوع به نوشته پایانی مربوط نیست و نمی‌تواند ملاکی برای نمره‌دهی مهارت نوشتن قرار گیرد. امتحان شفاهی پس از پایان کتاب ششم است و نیازی به تکرار دوباره ارزیابی مهارت گفتن نیست.

- تفکیک بین گفتگو، سخنرانی و تسلط در دفاع و اختصاص ۱۵ نمره برای گفتگو، ۴۰ نمره برای سخنرانی و ۱۰ نمره برای دفاع مناسب نیست. می‌توان نمره‌ای را برای ارائه و دفاع از تحقیق مد نظر قرار داد.
- خلاقیت و نوآوری ۵ نمره دارد که با توجه به اهمیت آن، بهتر است نمره بیشتری به آن اختصاص یابد.
- به نظر مطلوب این است که یک ملاک جامع و کامل برای ارزیابی نوشته پایانی با الگوهای موجود تنظیم و با تأیید استاد راهنما نوشته پایانی در جلسه دفاع توسط استاد راهنما و داور ارزیابی شود.

۷. پایایی آزمون‌های نسل سوم و چهارم

پایایی آزمون‌های نسل سوم و چهارم با روش ضریب آلفای کرونباخ با ۶۰ برگه امتحانی اندازه‌گیری شد. ملیت زبان‌آموزان در امتحان تستی روزانه سومالی، نیجریه، کومور، روسیه، پاکستان، بحرین، تایلند، ماداگاسکار است. زبان‌آموزان در امتحان نیمه از کشورهای کومور، روسیه، پاکستان، بحرین، نیجریه، بورکینافاسو، تایلند، آذربایجان و کنگو هستند. ملیت زبان‌آموزان در امتحان پایانی پاکستان، تانزانیا، چین، چاد، بنگلادش، ماداگاسکار، گینه، آذربایجان، هند، بحرین، کنگو، نیجریه و کومور است. میانگین سنی همه زبان‌آموزان ۲۵ سال می‌باشد. ضریب پایایی در آزمون سطح یک ۰/۷۱، سطح دو ۰/۷۴ و سطح سه ۰/۷۸ به دست آمد. با توجه به نتایج حاصل پایایی آزمون‌ها قابل قبول است.

نتیجه‌گیری

در شرایط کنونی دنیا که کشورهای مطرح به دنبال گسترش قدرت نرم خود از راه توسعه زبان رسمی خویش هستند، بایسته است فعالیت‌های مراکز زبانی ما حساب‌شده‌تر، علمی‌تر و هم‌راستا با سیاست‌های کلان کشورها طراحی شود که در عرصه رقابت توفیق بیشتری به دست آوریم. آزمون‌سازی بخش بسیار مهم آموزش است که نتایج ماه‌ها تلاش زبان‌آموز، استاد و کادر آموزشی بدان وابسته است. تولید و برگزاری آزمون‌های استاندارد از مسائل مهم مراکز آموزشی است. آزمون‌سازی و آموزش روابط دارای روابط متقابلی هستند و

کیفی سازی هر کدام بر دیگری اثر می گذارد. مهارت نوشتن در مراکزی که زبان آموزی در آن با اهداف دانشگاهی انجام می شود دارای اهمیت بسیاری است. جامعةالمصطفی نیز از مراکزی است که دانشجو با اهداف یادگیری علوم اسلامی به آموزش زبان فارسی می پردازد و نوشتن باید به خوبی آموزش و سنجیده شود. در پژوهش حاضر سعی شد تا آزمون های نسل سوم و چهارم مهارت نوشتن در مرکز جامعةالمصطفی به صورت توصیفی بررسی شود. پس از بیان اصول آزمون سازی مهارت نوشتاری، آزمون های نوشتن نسل سوم و چهارم بررسی شد. نسل سوم و چهارم مهارت نوشتن به صورت مستقل مورد سنجش قرار نمی گیرد. آزمون ها ناظر به دانش زبانی (واژه و دستور) می باشد و توانایی و مهارت های ارتباطی در آن کمتر سنجیده شده است؛ بر این اساس به نظر می رسد شیوه و جنبش ساختگرایی طراحی شده است. آزمون های نسل سوم و چهارم در سنجش دانش زبانی مانند واژگان و مسائل صرفی و نحوی موفق است، اما ناظر به نیازهای ارتباطی زبان آموز نیست. تعداد سؤالات زیاد است و زبان آموزان در آزمون خسته می شوند. مراحل نوشتن در آزمون های نسل سوم و چهارم به خوبی رعایت نشده و به مرحله دوم که نوشتن کنترل شده، توجه چندانی نشده است. آزمون هایی مانند توصیف تصاویر به صورت ساده و زنجیره ای، مرتب سازی بندها، تکمیل پاراگراف ها و... در ارزیابی ها دیده نمی شود؛ افزون بر این از آزمون های چالشی استفاده ای نشده که زبان آموزان باید با تفکر به حل مسئله پردازند. همچنین می توان سؤال های چارچوب دار و متن محور را در ارزیابی ها گنجانند. سؤالات بیشتر ناظر به قدرت حافظه زبان آموز است و به خلاقیت و تفکر و توانایی حل مسئله کمتر توجه شده است. ساختار سؤالات در سطوح مختلف یکی است و این مسئله موجب شده تنوع آزمون ها و مسئله مهم درجه بندی سؤالات نادیده گرفته شود. برخی سؤالات نیز حاوی غلط آموزی است. برای هر شش سطح حدود ۲۰ آزمون تولید شده که هر سطح دارای سری های متنوعی می باشد. پایایی آزمون ها با روش آلفای کرونباخ، ۰/۷۵ بود که عدد قابل قبولی است.

منابع

- اسفندیاری، رجب. (۱۳۹۳). «تصحیح نوشته‌های غیرفارسی‌زبانان سوگیری مصححان فارسی‌زبان با استفاده از انگاره چندوجهی راش». پژوهشنامه آموزش زبان فارسی به غیر فارسی‌زبانان. دوره ۳، شماره ۳. صص: ۵۴-۲۵.
- جعفرپور، عبدالجواد. (۱۳۷۵). مقدمه‌ای بر آزمون‌شناسی زبان، شیراز: انتشارات دانشگاه شیراز.
- جلیلی، سید علی‌اکبر. (۱۳۹۰). آزمون مهارتی فارسی (آمفا) بر پایه چهار مهارت اصلی زبان آموزی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علامه طباطبائی. دانشکده ادبیات فارسی و زبان‌های خارجی.
- حسنی، هانیه. (۱۳۹۱). طراحی، اعتبارسازی و روایی‌سنجی آزمون تک به منظور اندازه‌گیری بسندگی زبان فارسی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشکده ادبیات و علوم انسانی دکتر علی شریعتی. دانشگاه فردوسی مشهد.
- دانشگر، مریم؛ عباسی، زهرا؛ مدنی، رزاقی، مرضیه؛ محمدی، ندا. (۱۳۹۹). «ارزشیابی مهارت و خرده مهارت‌های نوشتن در آزمون‌آمزا در مقایسه با نظام‌های آموزشی متوسطه آمریکا و بریتانیا و بررسی دست‌نوشته‌های دانش‌آموختگان نظام متوسطه ایران». پژوهش‌های ادبی. سال ۱۷، شماره ۶۹. صص: ۶۱-۳۵.
- رودمعجنی، محسن. (۱۳۹۹). طراحی و اعتبارسنجی آزمون بسندگی تکلیف محور در زبان فارسی. رساله دکتری. دانشگاه فردوسی مشهد. دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- زندی، بهمن؛ روشن، بلقیس؛ وکیلی‌فرد، امیررضا؛ گلپور، لیلا. (۱۳۹۷). «طراحی و اعتباربخشی آزمون استاندارد زبان فارسی (بر پایه چهار مهارت زبانی)». دوماهنامه جستارهای زبانی، دوره دهم. شماره ۶ (پیاپی ۵۴). صص: ۷۲-۴۵.
- سیف، علی‌اکبر. (۱۳۸۷). اندازه‌گیری سنجش و ارزشیابی آموزشی، ویرایش پنجم، تهران: نشر دوران.
- صحرایی، رضامراد؛ رضاپور، غلامحسین. (۱۳۹۸). «ارزیابی روایی و پایایی آزمون تعیین سطح زبان فارسی برای غیرفارسی‌زبانان بنیاد سعدی». فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی دانشگاه علامه طباطبائی، دوره دهم. شماره ۳۷. صص: ۱۱۱-۹۱.

- قنسولی، بهزاد. (۱۳۸۹). «طراحی و روایی سنجی آزمون بسندگی زبان فارسی». پژوهش زبان‌های خارجی، سال دوازدهم، شماره ۵۷، صص: ۱۱۱-۱۲۹.
- گل‌پور، لیلا. (۱۳۹۷). «طراحی آزمون مهارت نوشتاری ویژه غیرفارسی زبانان: راهکارها و تحلیل خطاها». پژوهشنامه آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان. سال هفتم، شماره ۲ (پیاپی ۱۶).
- موسوی، ثریا. (۱۳۷۹). بررسی راهکارهای نظری آزمونهای بسندگی و تهیه یک آزمون بسندگی استاندارد زبان فارسی برای غیر فارسی زبانان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته آموزش زبان فارسی به غیرفارسی زبانان، دانشگاه شیراز.
- ولیئی، مهشید. (۱۳۹۶). طراحی چارچوب آزمون بسندگی مهارت نوشتاری و گفتاری برای غیرفارسی زبانان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه شهید بهشتی. دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- Birjandi, P. & Mosallanejad, P. (2010). *An Overview of Testing and Assessment*. Esfahan: Sepahan Publication .
- Brindley, G. (2003). "Classroom-based Assessment" in D. Nunan (ed.)
- Brown, Douglas. (2011). *Language assessment Principles and Classroom Practices*. Tehran: Rahnama Press.
- Brown, J. D. (1996). *Testing in language programs*. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall Regents.
- Brown, H. D. (2010). *Language assessment principles and classroom*.
- Coombe, C., K. Folse & Hubley, N. (2007). *A Practical Guide to Assessing English Language Learners*. US: The University of Michigan Press.
- Farhady, H., Jafarpur, A. & Birjandi, P. (2007). *Testing Language Skills from Theory to Practice*. Tehran: SAMT.
- Field, J. (2003). *Psycholinguistics*. Tehran: Ebteda Press (offset).
- Hughes, Arthur, (2003). *Testing For Language Teacher*. Second Edition. Cambridge : University Press.
- Kiany, GR. (2018). *Language testing: Fast Track*. Rahnama Press.
- Nunan, D. (2003). *Practical English*. Language Teaching. New York: Mc Graw Hill.
- Sokolik, M. (2003). "Writing" in D. Nunan (ed.) *Practical English Language Teaching*. US: McGraw-Hill.
- Uysal, H. H. (2010). *A critical review of the IELTS writing test*. *ELT Journal*, 64(3), 314-320.
- Weigle, S. C. (2002). *Assessing Writing*. Cambridge :University Press.

پایوست: آزمون‌های بررسی شده

آزمون‌های تستی روزانه

۱- به واحد شمارش «کتاب» چه می‌گویند؟

الف) نفر ج) جلد

ب) جفت د) عدد

۲- کدام گزینه، عدد «صد هزار» است؟

الف) ۱۰۰۰۰۰

ج) ۱۰۰۰۰

ب) ۱۰۰۰۰۰۰

د) ۱۰۰۰۰۰۰۰۰

۳- «دو میلیون و پانصد و بیست هزار ریال» مساوی است با؟

الف) دو میلیون و پنجاه و دو هزار تومان

ب) دو میلیون و پانصد و بیست هزار تومان

ج) دویست هزار و پانصد تومان

د) دویست و پنجاه و دو هزار تومان

۴- واحد شمارش کدام جمله، «صحیح» است؟

الف) ما از فروشگاه یک بسته بستنی می‌خریم.

ب) من امروز برای فرزندم، یک جفت کفش می‌خرم.

ج) برادرم از فروشگاه، سه عدد جوراب می‌خرد.

د) شما از فروشگاه، یک جلد مداد رنگی می‌خرید؟

۵- کدام پرسش، با کلمه‌ی «چندتا» صحیح است؟

الف) در کشور شما، چند تا نفر زندگی می‌کنند؟

ب) گندم کیلویی، چند تا تومان است؟

ج) شما هر روز، چند تا درس می‌خوانید؟

د) ارتفاع اتاق شما، چند تا متر است؟

۶- کدام تبدیل «صحیح» است؟

الف) احمد یک ماشین هشتصد و هشتاد میلیون ریالی دارد. ۸۸۰/۰۰۰ تومان

ب) کارمندان بانک هر روز نهصد میلیون ریال پول می‌شمارند. ۹۰/۰۰۰/۰۰۰ تومان

ج) سعید دو میلیون ریال از عابر بانک برمی‌دارد. ۲۰/۰۰۰ تومان

د) فروشنده‌ها هر روز صد میلیون ریال لباس می‌فروشند. ۱/۰۰۰/۰۰۰ تومان

۷- این جمله را کامل کنید. (همسر از عابر بانک پول.....)

الف) می‌گیرد. ج) می‌خرد.

ب) حساب می‌کند. د) می‌شمارد.

۸- کدام جمله، «صحیح» است؟

الف) آن فروشگاه یک جفت مداد رنگی دوازده‌تایی دارد. ب) این کودک چند تا سال دارد؟

ج) در اتاقان چند نفر کتاب و مجله دارد؟ د) شما چند بسته تیغ می‌خواهی؟

۹- کدام جمله، «صحیح» است؟

الف) در کلاس ما، سیزده نفر صندلی وجود دارد.

ب) در کلاسما، سیزده بسته صندلی وجود دارد.

ج) در کلاس ما، سیزده عدد صندلی وجود دارد. (د) در کلاسما، سیزده جلد صندلی وجود دارد.

۱۰- املاي کدام واژه، «صحيح» است؟

ج) پُشاک

الف) غارچ

د) خوراکی

ب) موخلف

آزمون پایانی

سؤالات کتبی: ۹۸	خط: ۲	املا: ۴۰	انشا: ۴۰	گفتگو: ۲۰	نمره میانگین:
-----------------	-------	----------	----------	-----------	---------------

۱. با واژه‌ی مناسب جاهای خالی را پر کنید.	(۹ نمره)	زمان: ۸ دقیقه	نمره استاد:
بیاموزد / به / آموخت / دوران / فصل / گوارایی / با / فصل‌ها / رنگارنگ			
۱. در راه به چشمه‌ای رسیدم و در آن آب سرد و یافتم.	۴. حمید مطالعه، بسیار علاقه دارد.		
۲. هر یک از زیبایی خاص خود را دارند.	۵. کم‌کم زمین، بستر گل‌های می‌شود		
۳. دین می‌خواهد با نور ایمان، تقوا و پاکی را به انسان‌ها دهد.	۶. این جمعیت در ایران، خدمات دیگری هم در صلح انجام می‌دهد.		
۲. با کلمه‌های زیر جمله بسازید.	(۲۰ نمره)	زمان: ۲۰ دقیقه	نمره استاد:

۱. طرفداری:

۲. همان‌طور که:

۳. ارزش:

۴. رسیدگی ↔ زخمیان:

۵. پیشنهاد ↔ صرفه‌جویی:

۶. همیشه ↔ علمی:

۷. یکسان ↔ بهره‌مند شوند:

۸. روزانه - پذیرفته‌اند:

۹. از فرمان خدا:

۱۰. به وجود آمد:

۳. مخالف‌ها را بنویسید (می‌توانید از جمله‌ها هم استفاده کنید).	(۵ نمره)	زمان: ۵ دقیقه	نمره استاد:
--	----------	---------------	----------------------------------

اسراف کردن ≠	کار آزموده ≠
پیشینان ≠	پوشش ≠
جاودانی ≠	

۱. اسراف کردن گناه است و برای همه لازم است.

۲. از پیشینان درس بگیریم و به درس بدهیم.

۳. قرآن کریم جاودانی است و نیست.

۴. اساتید ما کار آزموده هستند و نیستند.

۵. در فصل پاییز درختان از پوشش خود می‌شوند.

۴. واژه‌های خط کشیده را معنا کنید یا توضیح دهید.	(۱۰ نمره)	زمان: ۱۱ دقیقه	نمره استاد:
--	-----------	----------------	----------------------------------

۱. دنیا در آتش رهبران خودکامه می‌سوزد.

۲. وظیفه یک مسلمان، مدارا کردن با دیگر انسان‌هاست.

۳. در روز قیامت، به اخلاص داشتن عبادت‌ها پاداش می‌دهند.

۴. هیچ‌کس برای کسی که خودخواه باشد ارزش قائل نیست.

۵. ابوذر رنج‌ها را به جان می‌خرد.

۶. دانشمندان با صرف عمر خویش در راه درک حقیقت تلاش بسیار کرده‌اند.

۷. برای تشکیل شدن یک کلاس هماهنگی بسیار زیادی لازم است.

۸. یک کلاس خوب کلاسی است که اعضای آن سرزنده باشند.

۹. در فصل تابستان درختان زیر بار میوه قد خم می‌کنند.

۱۰. آزادگی رهایی از اسارت خویش است.

۵. به پرسش‌های زیر پاسخ دهید.	(۱۰ نمره)	زمان: ۱۰ دقیقه	نمره استاد:
-------------------------------	-----------	----------------	----------------------------------

۱. شما با فراگیری علم چگونه می‌خواهید به جامعه خدمت کنید؟ (۲ مورد)

۲. به نظر شما مشکل جهان امروز از جهت فرهنگی و معنوی چیست؟ (۲ مورد)

۳. با توجه به سخن «سعدی» چه کسانی در زندگی رنج بیهوده بردند و سعی بی‌فایده کردند؟

۴. نتیجه‌ی رنج پسران چه شد؟ (درس رنج و گنج درس ۱۶)

۵. از زندگی ابوریحان بیرونی چه درسی می‌گیرید؟

۶. این جمله‌ها غلط است، صحیح جمله‌ها را بنویسید.	(۶ نمره)	زمان: ۶ دقیقه	نمره استاد:
--	----------	---------------	----------------------------------

۱. همه‌ی افراد باید از نعمت‌های خدا بهره‌مند می‌گردند.

۲. من برای فراگرفتن زبان فارسی با ایران آمدم.

۳. بیشتر زندگی او در تحقیق و تألیف گذشتند.

۴. در فصل پاییز تغییراتی در طبیعت به وجود می‌شود.

۷. با توجه به واژه‌های داخل پرانتز، جمله‌ها را تغییر دهید.	(۱۲ نمره)	زمان: ۱۲ دقیقه	نمره استاد:
--	-----------	----------------	----------------------------------

۱. من چنین تجارت و سودی را نمی‌خواهم. (تو هرگز)

۲. اسلام به فراگیری دانش و تحقیق، اهمیت زیادی داده است. (سفارش فراوان)
۳. همه از نعمت‌های خدا بهره‌مند می‌شوند. (همه می‌خواهند)
۴. طلبه‌های آن مدرسه سرگرم آموختن علم هستند. (دارند - علم)
۵. بیشتر زندگی او در فراگیری علم گذشت. (مضارع التزامی)
۶. این پیشنهاد مورد توجه مردم قرار گرفت. (مستقبل)
۷. ما خانواده‌مان را به خدا می‌سپاریم. (ماضی استمراری)
۸. در این کتاب نکته‌های سودمندی را انتخاب کرده‌ایم. (امر)

۸ بیت‌ها را به نثر بنویسید.	(۲ نمره)	زمان: ۵ دقیقه	نمره استاد:
-----------------------------	----------	---------------	----------------------------------

چو امیدش به حق بود آن کبوتر
نجات از مرگ دادش حی داور

ما بسی گم گشته باز آورده‌ایم
ما بسی بی‌توشه را پرورده‌ایم

۹. این متن را با حروف مناسب کامل کنید.	(۱۰ نمره)	زمان: ۶ دقیقه	نمره استاد:
--	-----------	---------------	----------------------------------

کسی که راهی قدم بردارد و آن، علم و دانش بجوید، خداوند متعال او را آن راه بهشت رهنمود می‌کند و همانا فرشتگان خُرسندی، بال‌های خویش برای طلب‌کننده‌ی علم پهن می‌کنند و اهل زمین و آسمان، برای دانشجو و طالب علم، طلب آموزش می‌کنند و برتری عالم عابد مانند برتری ماه شب چهارده است، ستارگان دیگر و علما، وارثان پیامبران هستند، هر کس دانش آنها استفاده کند راستی بهره‌ی فراوانی برده است.

۱۰. با توجه به جمله‌ها جدول را با یک مثال کامل کنید.	(۱۰ نمره)	زمان: ۱۱ دقیقه	نمره استاد:
--	-----------	----------------	----------------------------------

- ۱- من درس‌هایم را خواندم و به کلاس می‌روم.
- ۲- شما در حال رفت و آمد به ایران و کشورتان هستید.
- ۳- سرور و شادی مادر در این است که تو را سیر کند.
- ۴- صدای اذان شنیده شد.
- ۵- هیچ کس نباید با احکام اسلامی ناآشنا باشد
- ۶- شما برای کودکان نام خوب انتخاب کرده و به آنها احترام بگذارید.
- ۷- انشا را از روی کتاب بنویسید.

۸. انسان مؤمن، هرگز از زندگی و سختی‌های آن ناامید نمی‌شود.

مصدر مَرخَم	فعل متعدی	فعل مجهول	هم‌خانواده	فعل نهی	صفت منفی	فعل وصفی	ترکیب وصفی	ترکیب اضافی	صفت نسبی
			اذان احکام						

۱۱. جواب صحیح را انتخاب کنید.	(۴ نمره)	زمان: ۴ دقیقه	نمره استاد:
-------------------------------	----------	---------------	----------------------------------

۱- دو واژه «پرگویی و پر حرفی» چه نسبتی با هم دارند؟	الف) هم‌خانواده‌اند ☐	ب) هم‌معنایند ☐	ج) مخالفند ☐
۲- کدام واژه «صفت نسبی» است؟	الف) حقوقی ☐	ب) مردی ☐	ج) تهرانی ☐
۳- کدام واژه «جمع مکسر» است؟	الف) مجالس ☐	ب) رادمردا ☐	ج) زحمات ☐
۴- املاي کدام واژه درست است؟	الف) آفتاب صوزان ☐	ب) قصد ☐	ج) توحین کردن ☐